

Δελτίο Τύπου

Ενημέρωση διαπιστευμένων συντακτών υγείας από τον Υφυπουργό Πολιτικής Προστασίας και Διαχείρισης Κρίσεων Νίκο Χαρδαλιά και τον εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας για το νέο κορονοϊό Καθηγητή Σωτήρη Τσιόδρα

Αθήνα, 26 Μαΐου 2020

Ν. ΧΑΡΔΑΛΙΑΣ: Καλησπέρα σας από την Πολιτική Προστασία. Βρισκόμαστε σε μια νέα φάση της προσπάθειάς μας, με την επανεκκίνηση των περισσότερων δραστηριοτήτων να έχει ξεκινήσει ή να έχει δρομολογηθεί. Σε αυτό το πλαίσιο, όπως είπε και ο κύριος Καθηγητής, οι ενημερώσεις θα συνεχιστούν, όχι όμως με τον έκτακτο χαρακτήρα που είχαμε μέχρι σήμερα. Έχουμε επανέλθει σε μεγάλο μέρος στη νέα μας καθημερινότητα. Για οποιοδήποτε ζήτημα προκύπτει, θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση και από εμάς, την Πολιτική Προστασία, αλλά και από τα αρμόδια Υπουργεία.

Δεν βρισκόμαστε πλέον στην περίοδο του lockdown, ώστε να υπάρχει ανάγκη να είμαστε κάθε απόγευμα εδώ, όπως έγινε όλη αυτή την περίοδο. Και ελπίζουμε ότι δεν θα προκύψει ξανά ποτέ αυτή η ανάγκη. Αν μας ξαναδείτε να κάνουμε καθημερινά ενημέρωση με τον κύριο Τσιόδρα, αυτό θα σημαίνει ότι τα πράγματα έχουν δυσκολέψει ξανά. Πιστεύουμε όμως ότι δεν θα συμβεί αν, εκτός από τις εξελίξεις στον ιατρικό τομέα, η Πολιτεία λειτουργήσει συντεταγμένα όπως έκανε όλο αυτό το διάστημα και όλοι οι πολίτες λειτουργήσουμε με αίσθημα ευθύνης, όπως έκανε η συντριπτική πλειοψηφία σε αυτή την πρωτόγνωρη για όλους μας περίοδο.

Την ερχόμενη Δευτέρα ανοίγουν Δημοτικά, νηπιαγωγεία και βρεφονηπιακοί σταθμοί. Έχει εξηγηθεί και από τον κύριο Τσιόδρα γιατί αυτό είναι καλό για τα παιδιά και για τις οικογένειές τους. Επίσης έχουν ανακοινωθεί από την Υπουργό Παιδείας οι κανόνες.

Πιο συγκεκριμένα, τα Δημοτικά και τα νηπιαγωγεία θα επαναλειτουργήσουν τη Δευτέρα 1^η Ιουνίου και τα μαθήματα θα παραταθούν έως και την Παρασκευή 26 Ιουνίου. Τα τμήματα σχολείων και νηπιαγωγείων θα λειτουργούν με έως 15 μαθητές τη φορά και με 1,5 μέτρο απόσταση στα θρανία, τα οποία θα έχουν τον ίδιο προσανατολισμό. Αν οι μαθητές υπερβαίνουν τους 15 τότε το τμήμα θα διαιρείται σε δύο υποτμήματα και θα λειτουργούν εκ περιτροπής. Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή το ένα Τρίτη, Πέμπτη το άλλο. Και την επόμενη εβδομάδα το αντίθετο. Αν οι μαθητές δεν υπερβαίνουν τους 15 τότε το τμήμα θα λειτουργεί κανονικά.

Στις αίθουσες θα υπάρχουν αντισηπτικά, προβλέπεται καθαρισμός δυο φορές την ημέρα και κατά την διάρκεια λειτουργίας του σχολείου και μετά το πέρας αυτού, προβλέπονται διαλείμματα σε διαφορετικές ώρες για την μείωση του συγχρωτισμού και προβλέπεται απαγόρευση λειτουργίας

των κλικίων. Προβλέπεται επίσης φυσικός αερισμός των αιθουσών, ενώ η χρήση της μάσκας είναι προαιρετική για εκπαιδευτικούς και μαθητές και στο σχολείο, αλλά και στα σχολικά λεωφορεία.

Ειδικές οδηγίες του ΕΟΔΥ θα αποσταλούν τις επόμενες ημέρες σε όλες τις δομές Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και σημαντικό μέρος της πρώτης ημέρας θα αφιερωθεί στην επεξήγηση των οδηγιών αυτών.

Υπάρχει επίσης δυνατότητα απουσίας μαθητή στην βάση απλής υπεύθυνης δήλωσης του γονέα ή κηδεμόνα περί ύπαρξης ατόμου στο σπίτι που ανήκει στις ομάδες αυξημένου κινδύνου ή που νοσεί.

Από την 1^η Ιουνίου 2020 ανοίγουν κανονικά, μαζί με τα Δημοτικά σχολεία και τα νηπιαγωγεία της χώρας και οι παιδικοί και βρεφικοί σταθμοί. Οι κανόνες επαναλειτουργίας των παιδικών σταθμών είναι ακριβώς οι ίδιοι με εκείνους για τα Δημοτικά, αλλά και για τα νηπιαγωγεία. Οι δημοτικοί παιδικοί και βρεφικοί σταθμοί λειτουργούν κανονικά έως τις 31 Ιουλίου του 2020.

Επίσης έχουν τεθεί υγειονομικοί κανόνες για το πώς κινούμαστε στα σχολεία, εστιατόρια, σε παραλίες, σε εκκλησίες – σήμερα μάλιστα που γιορτάζουμε και την Ανάσταση – Μέσα Μαζικής Μεταφοράς. Από την τήρηση τους εξαρτάται να συνεχίσουμε την καλή πορεία που έχουμε ως τώρα.

Ένα είναι το σίγουρο, ότι δεν ξεμπλέξαμε με την πανδημία. Ο ιός θα βρίσκεται κοντά μας για μεγάλο διάστημα ακόμη και δεν σηκώνει παιχνίδια, όπως έχει αποδειχθεί σε πάρα πολλές χώρες όλου του κόσμου. Εμείς, ευτυχώς, αποφύγαμε να ζήσουμε εφιαλτικές καταστάσεις. Χρειάζεται και στις επόμενες φάσεις να δείξουμε την ίδια σοβαρότητα, την ίδια πειθαρχία.

Σε αυτούς τους δυο μήνες καθημερινής επικοινωνίας, προσπαθήσαμε δίχως ωραιοποιήσεις να δίνουμε με ειλικρίνεια τα πραγματικά στοιχεία και να εξηγούμε τι κάνουμε. Μπορεί κάποιος να συμφωνεί ή να διαφωνεί με τον α' ή τον β' χειρισμό. Με το ένα ή με το άλλο μέτρο. Ουδείς έχει το αλάθητο και πάντα είμαστε ανοιχτοί σε κριτική που είναι ένα συστατικό στοιχείο της ίδιας της Δημοκρατίας μας. Αλλά ήμασταν πάντα ειλικρινείς και ποτέ δεν κρύψαμε την πραγματικότητα. Η ειλικρίνεια θεωρούμε ότι είναι το βασικό στοιχείο για να χτιστεί μια σχέση πραγματικής, άδολης εμπιστοσύνης.

Αγαπητοί μου συμπολίτες, κυρίες και κύριοι,

Βρισκόμαστε στην τέταρτη εβδομάδα της δεύτερης φάσης που αφορά σταδιακή αποκλιμάκωση και άρση των περιορισμών.

Από το δύσκολο «μένουμε σπίτι», έχουμε περάσει στο εξίσου δύσκολο «μένουμε ασφαλείς». Το να μείνουμε ασφαλείς, δηλαδή το να τηρούμε τους όρους ατομικής υγιεινής και προστασίας είναι το μεγάλο στοίχημα που θα μας οδηγήσει οριστικά και αμετάκλητα από εδώ και πέρα στην νέα καθημερινότητα μας.

Σήμερα, κλείνουμε με αυτή την κοινή συνέντευξη με τον κύριο Τσιόδρα, 72 ημέρες – από τις 16 Μαρτίου – σχεδόν καθημερινής ενημέρωσης. Να είστε σίγουροι ότι με τον Καθηγητή θα συνεχίσουμε καθημερινά την εξαιρετική συνεργασία μας πίσω από τις κάμερες των 18:00, παρακολουθώντας κάθε μέρα τις εξελίξεις. Παραμένει άλλωστε το δικό μας μοναδικό στοίχημα ευθύνης, που από την πρώτη στιγμή κληθήκαμε να διαχειριστούμε και να επικοινωνήσουμε μαζί σας.

Από αύριο, λοιπόν, και η επικοινωνία μας μπαίνει σε μία νέα φάση προσαρμοσμένη στα νέα δεδομένα που σιγά-σιγά διαμορφώνονται.

Ένας κύκλος κλείνει, αλλά παραμένουμε σε εγρήγορση, παραμένουμε σε επιφυλακή, παραμένουμε συνεπείς στην τήρηση των κανόνων και των οδηγιών και παραμένουμε υπεύθυνοι στην καθημερινότητά μας.

Αγαπητοί μου συμπολίτες, κυρίες και κύριοι,

Από την Πολιτική Προστασία και από το φιλόξενο Υπουργείο Υγείας, καλή δύναμη, καλή συνέχεια σε όλους μας.

Μένουμε ασφαλείς, βγαίνουμε νικητές.

Στην Πολιτική Προστασία δεν σταματάμε. Παραμένουμε σε επιφυλακή. Πάντα έτοιμοι σε κάθε γειτονιά, σε κάθε χωριό, σε κάθε πόλη, σε κάθε γωνιά της Πατρίδας μας. Σας ευχαριστώ.

Σ. ΤΣΙΟΔΡΑΣ: Καλησπέρα σας. Έως σήμερα, περισσότερα από 5.600.000 εργαστηριακά επιβεβαιωμένα κρούσματα, του νέου κορονοϊού έχουν καταγραφεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Περισσότεροι από 2.394.000 συνάνθρωποί μας, ενώ μολύνθηκαν από τον ιό, ανέρρωσαν και έγιναν καλά, ενώ παγκοσμίως έχουν καταγραφεί 38.532 θάνατοι. Η Βραζιλία, οι Η.Π.Α., το Περού, το Μεξικό και η Ινδία καταγράφουν περισσότερους θανάτους ανά ημέρα.

Σήμερα ανακοινώνουμε 10 νέα κρούσματα του νέου ιού στη χώρα, 8 με πιθανή σύνδεση με γνωστό κρούσμα, ενώ τα υπόλοιπα διερευνώνται. Ο συνολικός αριθμός των κρουσμάτων είναι 2.892, εκ των οποίων το 55% αφορά άνδρες. 628 θεωρούνται σχετιζόμενα με ταξίδι από το εξωτερικό και 1.644, το 57%, είναι σχετιζόμενα με ήδη γνωστό κρούσμα.

18 συμπολίτες μας νοσηλεύονται διασωληνωμένοι. Η διάμεση ηλικία τους είναι τα 69 έτη. 4 είναι γυναίκες και οι υπόλοιποι άνδρες. Το 83,3% έχει υποκείμενο νόσημα ή είναι ηλικιωμένοι 70 ετών και άνω.

101 ασθενείς έχουν εξέλθει από τις ΜΕΘ.

Τέλος, έχουμε έναν ακόμα καταγεγραμμένο θάνατο και 173 θανάτους συνολικά στη χώρα. 52 ήταν γυναίκες, το 30%, και οι υπόλοιποι άνδρες. Η διάμεση ηλικία των θανόντων συμπολιτών μας ήταν τα 76 έτη και το 94,8% είχε κάποιο υποκείμενο νόσημα και ηλικία 70 ετών και άνω.

Έχουν συνολικά ελεγχθεί 160.991 κλινικά δείγματα.

Η Πατρίδα μας ανταποκρίθηκε με ταχύτητα και χωρίς προηγούμενα στις έκτακτες συνθήκες που αφορούσαν τον ιό. Στις αρχές Ιανουαρίου έγινε η πρώτη αναφορά για τον ιό στην συνάντηση των επιστημόνων του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας και μάλιστα, όταν αναφερθήκαμε στο νέο ιό σαν μια πιθανή σημαντική απειλή, αντιμετωπίσαμε κάποια σκληρή κριτική, γιατί πράγματι τα έως τότε λίγα δεδομένα δεν αρκούσαν για να τεκμηριωθεί μία σοβαρή για τον κόσμο απειλή.

Όλον αυτό τον καιρό παραμείναμε άγρυπνοι περιμένοντας, παρακολουθώντας τις εξελίξεις και την προσπάθεια για όσο το δυνατόν καλύτερη προστασία του πληθυσμού σε ένα σωρό μεγάλες μάχες. Όπως για την προμήθεια προστατευτικού εξοπλισμού, τον «πόλεμο για τις μάσκες», όπως χαρακτηριστικά τον ονόμασε το αμερικανικό δίκτυο CNN, την ενίσχυση του εργαστηριακού ελέγχου, την ενίσχυση των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας, την προμήθεια φαρμάκων με τα έως τότε δεδομένα.

Η επιστημονική Επιτροπή ανέλυε τις εξελίξεις και εισηγούταν εν μέσω αβεβαιότητας τις καλύτερες δυνατές περεταίρω παρεμβάσεις, τους θεραπευτικούς αλγορίθμους, τα μέτρα προστασίας για την κοινότητα, για τους αγαπημένους μας, για τις ευπαθείς ομάδες.

Η Πατρίδα μας κατάφερε, με την υπομονή όλων μας, να περάσει αυτή την πρώτη φάση του ιού. Να επιτεδώσει και να μειώσει την καμπύλη της επιδημίας, με συγκριτικά πολύ λιγότερες απώλειες από άλλες πολύ περισσότερο «έτοιμες» υγειονομικά χώρες.

Καταλυτική ήταν η συμμετοχή του κόσμου σε αυτή την επώδυνη και φιλότιμη προσπάθεια. Οι αριθμοί μας, οι οποίοι λένε την αλήθεια, λένε πως τα μέτρα και μαζί με αυτά και το επώδυνο απαγορευτικό, οδήγησε σε μείωση κατά 80% της διασποράς του ιού και ήταν η κύρια αιτία που δεν θρηνήσαμε περισσότερες απώλειες στην Πατρίδα μας.

Η ομάδα των επιδημιολόγων μας και στην Επιτροπή Εμπειρογνομώνων, η οποία εργάζεται στην Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ και η επικεφαλής της Ομάδας Εκτιμήσεων Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Επιδημιολογίας, κυρία Σύψα, με ενημέρωσε πως βάσει των μαθηματικών μας εκτιμήσεων, στην Πατρίδα μας είχαμε έναν πραγματικό αριθμό κρουσμάτων πολύ χαμηλότερο του 1% του ελληνικού πληθυσμού. Τα αποτελέσματα φαίνεται πως είναι κοντά στους πραγματικούς αριθμούς με τα έως τώρα δεδομένα από αρχικές μελέτες αντισωμάτων. Εν αναμονή των τελικών αποτελεσμάτων, θα σας πω σήμερα προκαταρκτικά αποτελέσματα από δυο μελέτες.

Μια μελέτη που αφορά εθελοντές αιμοδότες και διεξάγεται από το Εθνικό Κέντρο Αιμοδοσίας και την ομάδα των κυρίων Κατσιβελα και Σταμούλη, μέχρι τώρα έχει εξετάσει δείγματα από 3.400 αιμοδότες και βρήκε έως σήμερα 24 θετικά, δηλαδή το 0,7%. Αναμένεται να ολοκληρωθεί η μελέτη ακόμα 6.600 αιμοδοτών, ώστε να έχουμε έναν αριθμό κοντά στις 10.000.

Σε δεύτερη μελέτη που μελετά δείγματα από εναπομείναντες ορούς, αφορά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο και διενεργείται από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με συντονιστή τον Καθηγητή κύριο Χατζηχριστοδούλου σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια της χώρας, από 2.569 εξετασθέντα δείγματα έως σήμερα είχαμε 9 θετικά δείγματα, δηλαδή ποσοστό 0,35%.

Αυτή είναι η τεράστια επιτυχία της Ελλάδας και των Ελλήνων. Με βάση τα αρχικά αυτά αποτελέσματα, πολύ λιγότερο από το 1% του πληθυσμού μολύνθηκε.

Θα με συγχωρέσετε, αλλά πρέπει να αναφερθώ και σε μια άλλη επιτυχία της Πατρίδας μας. Σήμερα έχουν συνολικά καταγραφεί 173 θάνατοι. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχω από την Καθηγήτρια κυρία Σύψα, με το καλύτερο δυνατό σενάριο σχετικά με τη θνητότητα του ιού, δηλαδή ένα 0,55% και χωρίς τα αυστηρά περιοριστικά μέτρα, δηλαδή μια μείωση των επαφών του πληθυσμού περίπου 10%, ο αριθμός των θανάτων θα είχε μια μέση τιμή 13.685 θανάτους, ενώ με μια μείωση των επαφών κατά 20% θα ήταν 7.015 θάνατοι. Τα χειρότερα σενάρια δεν τα αναφέρω, γιατί έστω και αργά κάποια μέτρα φυσικά και θα τα παίρναμε, όπως συνέβη σε άλλες χώρες. Τότε όμως θα ήταν αργά.

Στις 26 Μαΐου στην Ελλάδα μας καταγράφονταν συνολικά 16 θάνατοι ανά εκατομμύριο πληθυσμού έναντι 815 στο Βέλγιο, 574 στην Ισπανία, πάντα ανά εκατομμύριο πληθυσμού, 555 στο Ηνωμένο Βασίλειο και 544 ανά εκατομμύριο πληθυσμού στην Ιταλία. Αν ξέχναγα τις μαθηματικές εκτιμήσεις και στη χώρα μας είχαμε αντίστοιχα περίπου 500 θανάτους ανά εκατομμύριο, λιγότερους από αυτούς που σας λέω, θα αναμέναμε περίπου 5.400 θανάτους.

Η επιστροφή στην κανονικότητα έχει ξεκινήσει με προσοχή. Ο ιός εξακολουθεί να υπάρχει, δεν έχει χάσει την ιδιότητα της διασποράς του, ιδίως όταν βρει τις κατάλληλες συνθήκες διασπείρεται εύκολα. Όταν έχω συμπτώματα του ιού πρέπει να ελέγχομαι, να ειδοποιώ τους δικούς μου, να απομονώνομαι, να παίρνω έγκαιρα και όταν χρειάζεται θεραπεία.

Σαν παγκόσμια επιστημονική κοινότητα – θαρρείς όλη η γη έγινε ένα – ζήσαμε και ζούμε δύσκολες καταστάσεις με εκατομμύρια ανθρώπους να πέρασαν τον κάβο του ιού και εκατοντάδες άλλες χιλιάδες να μην τα καταφέρνουν. Χρειαζόμαστε την ταχεία κινητοποίηση των υγειονομικών αρχών, αλλά και όλης της ιατρικής κοινότητας, της ηγεσίας, της Πολιτικής μας Προστασίας, η οποία μας βοήθησε πάρα πολύ σε αυτή την μάχη απέναντι στον ιό, αλλά και των ερευνητών, για να αναγνωρίσουμε τις καλύτερες μεθόδους διάγνωσης, πρόληψης και θεραπείας. Ήδη γίνεται. Εμείς συνεχίζουμε να αναλύουμε τα δεδομένα για τον ιό, για τις νοσηλείες, για την έκβαση τους, για την χορήγηση θεραπευτικής χρήσης φαρμάκων στην Πατρίδα μας.

Σημαντική έρευνα πραγματοποιήθηκε και συνεχίζει να πραγματοποιείται στην πάλη απέναντι στον ιό. Η έρευνα με κανόνες διαφάνειας, μια έρευνα που θα πρέπει να υπηρετεί την Δημόσια Υγεία και για το τελικό προϊόν, είτε αυτό λέγεται διαγνωστικό εργαλείο, είτε θεραπεία, είτε εμβόλιο, θα εξασφαλίζει μη αποκλειστικές άδειες και αδειοδοτήσεις και θα υπάρχει η πρόβλεψη της πρόσβασης στον απλό κόσμο.

Ταυτόχρονα, η επιφυλακή και η εγρήγορση για ένα τυχόν δεύτερο κύμα που θα αφορά αυτόν τον ιό είναι σημαντική. Διαδικασίες ιχνηλάτησης, παρέμβασης, απομόνωσης, είναι σημαντικές και σε αυτές μας βοήθησε πάρα πολύ και θα μας βοηθήσει και θα συνεχίσει να μας βοηθά στο μέλλον το Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας.

Το Υπουργείο Υγείας παραμένει σε επικοινωνία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, με τις ελληνικές Ιατρικές Εταιρείες για γενικότερα θέματα ασφάλειας των ασθενών σε σχέση με τον ιό και θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις. Πρέπει τώρα, εκτός από τον ιό, να σκεφτόμαστε όλο και περισσότερο και άλλους τομείς υγείας, για την ανάγκη, για την συνέχιση της φροντίδας των ασθενών, είτε πέρασαν τον ιό και τα κατάφεραν, είτε των υπόλοιπων, που απειλούνται από λοιμώδη και μη λοιμώδη νοσήματα, από άλλες λοιμώξεις, όπως οι πνευμονίες, η φυματίωση, το HIV, η γρίπη και άλλα λοιμώδη νοσήματα, η λεγιονέλλα, που είναι και ένα νόσημα του καλοκαιριού, και από τα χρόνια νοσήματα, όπως τα καρδιακά, τα πνευμονολογικά νοσήματα, οι κακοήθειες, ο διαβήτης και άλλα, οι χρόνιες φαρμακευτικές αγωγές είναι προτεραιότητα.

Αυτή η προσέγγιση θα αφορά εκτίμηση κινδύνου για όλους τους τομείς υγείας μέσα στο περιβάλλον του κορονοϊού και βέβαια την ασφάλεια των ασθενών – την υγεία, δηλαδή, σαν ένα ενιαίο αφήγημα – από την Πρωτοβάθμια ως τα νοσοκομεία. Η επείγουσα φροντίδα θα πρέπει να συνεχίσει να παρέχεται σε υψηλό επίπεδο. Η επάνοδος σταδιακά στην χωρίς φόβο πρόσβαση στην φροντίδα είναι πρώτη προτεραιότητα.

Από όσο γνωρίζω, το Υπουργείο Υγείας και η Γενική Γραμματεία Υπηρεσιών Υγείας υλοποιεί σχέδιο πιστοποίησης ποιότητας στον χώρο της υγείας, με τη χρήση ειδικών δεικτών και πρωτοκόλλων εναρμονισμένων με τις διεθνείς οδηγίες.

Με αυτή την ευκαιρία πρέπει να τονίσω πως καταγράφεται από πολλαπλές πηγές σε παγκόσμιο επίπεδο σημαντική μείωση των εμβολιασμών που προσεγγίζει το 50% στις ηλικιακές ομάδες κάτω των 2% και υπερβαίνει το 70 στις μεγαλύτερες ηλικίες. Το Υπουργείο Υγείας εξέδωσε για αυτό το θέμα και απέστειλε στους αρμόδιους φορείς επιστημονική ενημερωτική εγκύκλιο, με θέμα την

επικαιροποίηση των συστάσεων εμβολιασμού για παιδιά και ενήλικες κατά την περίοδο της πανδημίας.

Από την 1^η Φεβρουαρίου που ο Υπουργός Υγείας Βασίλης Κικίλιας μου έκανε την τιμή και με όρισε εκπρόσωπο του Υπουργείου για το νέο κορονοϊό, ξεκίνησα μαζί με το επιστημονικό μου έργο και την ενημέρωση της ελληνικής κοινωνίας για τις εξελίξεις που αφορούν την πανδημία.

Όπως με έμαθαν οι δάσκαλοί μου και εμένα, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, παρέμεινα μαθητής περισσότερο παρά Καθηγητής, σε μια κατάσταση με συνεχείς αβεβαιότητες, τις οποίες κατά καιρούς σας παρουσίασα. Κάποιοι μίλησαν για αντιφάσεις, χωρίς να παρακολουθούν τις διεθνείς επιστημονικές εξελίξεις, χωρίς να γνωρίζουν τα πραγματικά δεδομένα, χωρίς να χρησιμοποιήσουν επιστημονικά επιχειρήματα.

Προσπάθησα να μην εμπλακώ σε τέτοιο διάλογο, δεν ήθελα να δώσω αφορμές για αναπαραγωγή του μη επιστημονικού λόγου. Σε μοναδικές στιγμές Ιστορίας, ίσως τη δυσκολότερη στιγμή μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, πολύ εύκολα μπόρεσαν και αναμίχθηκαν το ψέμα με την αλήθεια, για να αναπαραχθεί το ψέμα ως αλήθεια, το παρανοϊκό να παρουσιαστεί ως λογικό. Τέτοιες συμπεριφορές δεν βοήθησαν, ούτε βοηθούν, ούτε και θα βοηθήσουν βέβαια στο μέλλον. Ο σύγχρονος κόσμος κλήθηκε ενωμένος να αντιμετωπίσει την απειλή με δύσκολους όρους, σε μία χρονική συνέχεια που η επιστημονική ιστορία που αφορά το νέο ιό, μετατράπηκε πολύ γρήγορα και σε παγκόσμιο επίπεδο σε πολιτική ιστορία, στην προσπάθεια επανόδου των κοινωνιών στην κανονικότητα. Σε αυτήν την περίοδο βρήκε πρόσφορο έδαφος η έννοια του κοινωνικού τέλους του απαγορευτικού, έναντι του επιστημονικού και με κανόνες. Η Επιστήμη όμως παραμένει πιστή στους κανόνες και θα συνεχίσει να βρίσκεται κοντά στην Πολιτεία και τους πολίτες, όταν αυτό της ζητείται.

Με μόνο εφόδιο την ειλικρίνεια και την προσπάθεια να αναλύσω επιστημονικά τα δεδομένα, και με τη βοήθεια μιας Επιτροπής 26 Εμπειρογνομώνων, στην οποία συμμετέχω υπό το Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Υγείας, τον κύριο Πρεζεράκο, καθώς και τη στήριξη και τη συμβολή της ηγεσίας του Υπουργείου Υγείας, τους Υπουργούς κύριο Κικίλια και κύριο Κοντοζαμάνη, καθώς βέβαια και την ανεκτίμητη βοήθεια από την Πολιτική Προστασία και τον Υπουργό κύριο Χαρδαλιά, προσπάθησα επί 4 μήνες να δίνω χρήσιμες πληροφορίες, να απαντώ στα ερωτήματα που έθεταν οι συμπολίτες μας μέσω των δημοσιογράφων και, κάποιες φορές, να εμψυχώνω από τη δικιά μου πλευρά μια κοινωνία που αγωνιούσε.

Επανελάβα πολλές φορές αυτό που είναι το μοναδικό δεδομένο στην Επιστήμη: η αβεβαιότητα, η εντιμότητα του να πει κανείς, «δεν γνωρίζω».

Όλον αυτό τον καιρό δεν αισθάνθηκα κάτι διαφορετικό από όλους σας, απλά ένας άνθρωπος απευθυνόμενος σε συνανθρώπους του. Ένας άνθρωπος με αδυναμίες, ένας άνθρωπος που φυσικά και δεν πρέπει να προβάλλεται σαν πρότυπο. Αναπάντεχα και απροσδόκητα βρέθηκα κοντά σας, τόσο κοντά σας, μέσω του τηλεοπτικού φακού και εν μέσω απαγορευτικού και αισθάνθηκα κοντά σας και ως μην επικοινωνούσαμε με φυσικό τρόπο. Η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων είναι πνευματικό εφόδιο και μια παρηγοριά στον μυστικό πόλεμο με το άγνωστο, με τον ίδιο τον χειρότερο εχθρό μας, που τον αγκαλιάσαμε με έναν παράξενο τρόπο, που τον «τιμούσαμε» αναφέροντας ενοχλητικά νούμερα και στατιστικές. Στην Πατρίδα μας, παρά τις απώλειες, επιτρέψτε μου να πω και να επαναλάβω, δεν είχε τον τελευταίο λόγο και για αυτό δεν του κάνω τη χάρη να αναφερθώ ξανά σε αυτόν. Η ζωή θα συνεχίσει να νικά.

Η πιο δύσκολη περίοδος ήταν αυτή του απαγορευτικού, του lockdown. Μια γενναία και επιβεβλημένη εισήγηση των επιστημόνων και απόφαση της Πολιτείας, αλλά αφού τηρήθηκε, αποτέλεσε και απόφαση όλων μας:

Των απλών ανθρώπων που έμεναν σπίτι για να προστατεύσουν τους γονείς, τους παππούδες, τις γιαγιάδες μας, τους ηλικιωμένους, τις ευπαθείς ομάδες.

Των γονιών που έμειναν σπίτι με τα παιδιά τους, αγωνιώντας για το εργασιακό τους μέλλον.

Των συμπολιτών μας που δεν έμειναν σπίτι, γιατί έπρεπε να εργαστούν όλο αυτό το διάστημα για όλους μας.

Των αφανών ηρώων στα νοσοκομεία και στην κοινότητα.

Αντέξαμε όλοι μαζί. Σε αυτή την πρώτη φάση περιορίσαμε την μετάδοση του ιού. Συγχαρητήρια σε όλους σας.

Τέσσερις μήνες μετά, επιστρέφουμε σταδιακά στην κανονικότητα. Η Επιστήμη κάνει παγκοσμίως ό,τι μπορεί σε έναν εξαντλητικό αγώνα δρόμου, για να βρει αποτελεσματικές θεραπείες και, όσο γρηγορότερα γίνεται, ασφαλές και αποτελεσματικό εμβόλιο.

Σε αυτόν τον αγώνα δρόμου φυσικά και ως επιστήμονας και ως επιστήμονες και μέλη της Επιτροπής, θα παραμείνω και θα παραμείνουμε κοντά σας.

Θα βοηθήσω τις επόμενες εβδομάδες, όπως έκανα τόσο καιρό, τον Υπουργό και την Επιτροπή σε θέματα που σχετίζονται με το νέο ιό και σταδιακά θα ασχοληθώ και εγώ με θέματα που αφορούν τους αγαπημένους μου ασθενείς, τους φοιτητές μου στο Πανεπιστήμιο που τους είδα εχθές. Θέλω και εγώ σταδιακά να επιστρέψω και στα υπόλοιπα καθήκοντα.

Είναι τώρα η ώρα μιας και η επιδημιολογική μας εικόνα είναι καλή, τόσο καλή χάρη σε όλους σας και δεν χρειάζεται αυτή η τακτική ενημέρωση. Ο πραγματικός αναπαραγωγικός ρυθμός της πανδημίας, σύμφωνα με τον επιδημιολόγο του ΕΟΔΥ, τον κύριο Λύτρα, έναν ανεκτίμητο βοηθό στην όλη προσπάθειά μας, το πραγματικό R ήταν εχθές το βράδυ 0,33, πολύ κάτω από το 1.

Πλέον θα έχουμε καθημερινή γραπτή αναφορά έως τις 31 Μαΐου και εάν όλα συνεχίσουν καλά, τον Ιούνιο μια φορά την εβδομάδα θα ενημερώνεστε από το Υπουργείο Υγείας με μια γραπτή ανακοίνωση για την εξέλιξη της νόσου, όπως ακριβώς γίνεται κάθε χρόνο με τη γρίπη. Φυσικά για το νέο ιό θα συνεχίσουμε τη συνεχή μας επιδημιολογική επαγρύπνηση και επιτήρηση όλο το καλοκαίρι. Ας ελπίσουμε ότι η συμπεριφορά μας θα παραμείνει καλή με προσήλωση στους κανόνες υγιεινής, με τα μέτρα που λέμε τόσο καιρό και ας ευχηθούμε, τηρώντας αυτά τα μέτρα, να μη χρειαστεί να επανέλθουμε σε έκτακτες ή τακτικές τηλεοπτικές ενημερώσεις.

Ελπίζω όλοι μαζί να συνεχίσουμε να προχωράμε μπροστά, να συνεχίσουμε να τα καταφέρνουμε. Φτάσαμε με πολύ κόπο, πολύ μακριά, για να επιτρέψουμε οποιοδήποτε πισωγύρισμα.

Εγώ θα κρατήσω την αγάπη σας που εισέπραξα αυτό τον καιρό και θα ήθελα να με συνοδεύουν οι ευχές σας, όπως αυτή που έλαβα από ένα σωματείο παιδιών με ειδικές δεξιότητες, που μου εμήνυσαν πως «οι άγγελοι στη Γη από το δικό τους μετερίζι μάς σκέπτονται». Όχι εμένα, όλους μας.

Θα ήθελα να τελειώσω αυτή την ενημέρωση με ένα απόσπασμα από τον Οδυσσέα Ελύτη.

Μπορώ να γίνω ευτυχισμένος με τα πιο απλά πράγματα
και με τα πιο μικρά..
Και με τα καθημερινότερα των καθημερινών.
Μου φτάνει που οι εβδομάδες έχουν Κυριακές.
Μου φτάνει που μ' αγαπάνε τέσσερις άνθρωποι.
Πολύ...
Μου φτάνει που αγαπάω τέσσερις ανθρώπους.
Πολύ...
Που δεν φοβάμαι να θυμάμαι.
Που δε με νοιάζει να με θυμούνται.
Που μπορώ και κλαίω ακόμα.
Και που τραγουδάω... μερικές φορές...
Που υπάρχουν μουσικές που με συναρπάζουν.
Και ευωδιές που με γοητεύουν...
Σας ευχαριστώ για όλα.